

SÖZLÜ TARİH ÇERÇEVESİNDE KORE GAZİLERİNİN KORE SAVAŞIYLA İLGİLİ HATIRALARI

Korean WarVeteran's Memories Within The Framework Of Oral History

Yrd. Doç. Dr. Ahmet OĞUZ*

ÖZ

Sözlü kültür, geçmişten günümüze doğru önemini yavaş yavaş kaybederek devam ede gelmiştir. Kayıtlı verilerin yakın dönemde çoğalması bu alanı geri plana itmiştir. Durum her ne kadar böyle olsa da kayıt altına alınmayan pek çok ilginç konu olayların içinde kişilerle sınırlı ve kişilere bağlı olarak devam etmektedir. Kore savaşı da bunlardan biridir. Kore savaşının şu anda yaşayan gazilerinin hatıraları yakın tarihimizin önemli olaylarından birini meydana getirmektedir. Yazılı tarihe aktarılmayan bazı ilginç detaylar gazilerin hatıralarında korunmaktadır. Bu hatıralar aynı zamanda Kore ile girdiğimiz etkileşimin bıraktığı kültürel mirasımızın bir parçasını da meydana getirmektedir. Somut olmayan bu kültürel mirasın yazın hayatına kazandırılması bu bakımdan da önemlidir.

Türkiye'den Kore'ye bu savaş dolayısıyla pek çok asker gitmiştir. Kore savaşına katılan bu gaziler de o günün heyecanıyla hatıralarını bize aktarmıştır. Özellikle Kore savaşına karşı silâhındaki askerlerin düşüncelerini yansıtmaları bakımından dikkate değerdir. Bu çalışmamızda özellikle gönüllü olarak savaşa katılan gazilerin hatıralarında, savaşa gidişleri, savaş ve savaş ortamı ve savaş esnasında kurulan ilişkilerin boyutları bakımından yakın tarihi aydınlatacak önemli detaylar yer almaktadır. Bu detaylar bize Türk Kore ilişkilerinin sağlam temeller üzerine oturmasına katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler

Kore, Gazi, Şehit, Sözlü kültür

ABSTRACT

Oral culture still exist from past to present although its losing its essence. Increasing number of recorded data in nowadays has pushed back this area. However there is a lot of interesting issues remain among certain people in their memories. The case of Korean War is one of them. Memories of Korean War veterans constituted one of the most important events of recent history. Some interesting unrecorded details has been preserved in veterans memories These memories are also a part of our cultural heritage left by the interaction with Korea. These cultural heritage can be accepted as intangible cultural heritage.

Many turkish soldiers participated Korean War. Korean War veterans has shared their memories with us with the same excitement of that day. These memories are especially remarkable in reflecting the feelings of soldieres under fire. In this study, especially, the memories of volunteer soldiers, contains important details which can enlighten recent history. These details will help us to place Turkish Korean relations on a strong base.

Key Words

Korea, Veteran, Martyr, Oral culture

Giriş:

Sözlü kültürün ürettiği metinler son dönemlerde tarih çalışmalarında da kullanılmaya başlamıştır. Günümüzde tarih çalışmalarında sözel tarihin ürettiği bu metinler, yakın tarihimizin aydınlatılmasında başvurulan kaynaklardan biri haline gelmiştir.

Tarih bilimi için bu veriler tarihin aydınlatılması hususunda yeni yöntemler arayışı yanında, ideolojiden bağımsız olarak yeni bir toplum ve medeniyet yaratma düşüncesinin bir parçası olarak değerlendirilebilir kanaatindeyiz. Bu akım küreselleşen dünyada tarih yazımında ortak bir noktayı da ifade

* Nevşehir Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü, ahmet.oguz66@hotmail.com

etmektedir. Küreselleşme ideolojisinin önemli temsilcilerinden olan Francis Fukuyama, devletlerin ve milletlerin tarihinden çok, dünya toplumlarının tarihinin ön plana çıkacağı ve devletlerin rolünün giderek azalacağı tezini savunur.(Fukuyama 2005;15) Bu tezdən hareketle küresel boyutun dışında yerel tarih ve yakın tarihin aydınlatılmasında sözlü tarihe başvurmak özellikle yakın dönemin aydınlatılmasında zaruri görünmektedir. Çünkü sözlü kayıtlar da yazıya aktarmadan kendi haline terk edildiği takdirde yok olup gidecektir. Sözlü kültür aktarımının teknolojiye yenildiği açık olarak bilindiğine göre, kültür aktarım ortamları yerini televizyona ve benzeri araçlara terk etmiştir. Her ne kadar bu sürece “sözün düşüşü” olarak bakılsa da yakın dönem çalışmalarına yeni bir soluk getirdiği aşikârdır(köker 2010; 56).

Bu teknolojik değişim devrinde, bırakın kişisel hafızanın ürettiği verileri, toplumların bile ürettiği değerler kaybolmaya yüz tutmaktadır. Daha ötesi toplumsal kültür kayıplarına bakacak olursak şiveler hatta diller kayboluyor ya da kaybolma tehlikesiyle karşı karşıya kalıyorlar. Dolayısıyla küreselleşme ve buna bağlı olarak özellikle küreselleşmenin baskısını daha çok hisseden küçük toplumlarda olmak üzere genel olarak az gelişmiş ama küreselleşmenin etkisine açık toplumlar kültürlerini gelişmiş toplumlara göre daha hızlı kaybetmektedirler. Belki de bu hızlı değişim düzeyi ve bu değişimin bütünlüklü doğası, sözlü tarihin son yıllarda önem kazanmasında etkili olmuştur(Caunce 2008;

16). Bu önemle beraber sözlü tarih aynı zamanda alternatif tarih olarak da değer kazanmıştır.

Ondan alternatif tarih olarak bahsederken tarih yazıcılığının sınırlarını değiştirilmesi anlamı da çıkarılmamalıdır. Sözel tarih, tarihi gerçekliğin değiştirilmesi ya da tek boyutlu bir medeniyete indirgenme çabası olmayacağı gibi tarih biliminin genel kuralı içinde tarih belgelerini zaman ve zeminden uzaklaştırma çabası da değildir(Yıldırım 2004; 131-154). Tam aksine bilimsel tarihin doğru aktarılmasında son dönemde kullanılan etkin araçlardan biridir. Aynı zamanda tarihin kaynaklarına yenisinin eklenmesidir(Thomson 1999; 27). Zira 19. Yüzyıl tarih araştırmalarında tarihin bilimselliği metodik bir zemine oturduktan sonra sorgulanmaktan çıkarak geçmişi doğru tahlil etmenin laboratuvarı haline gelmiştir. Özellikle Ranke tarihçiliği, tarihi adeta belge ve arşive hapsettiğinden sözlü tarih, tarihi tanımlamada günümüzde yeni bir kapı açmıştır. Sosyal bilimlerle fen bilimleri arasındaki metodik uçurumun hafifletilmiş olsa da, herkesin bildiği gibi, tarih çalışmaları hiçbir zaman tamamen hatta esas itibariyle, sorgulanamaz olgulardan meydana gelmez(Tosh 1997; 128). Buna bağlı olarak sözlü geleneğin giderek güvenini yitirdiği günümüzde, yakın tarihi tanıkların yaşadıkları hikâyelerden dinlemek yakın tarihe farklı bir ışık tutacaktır. Zira yakın tarihin sıkıntısı veri darlığı değil aksine veri bolluğudur. Bu durum objektif tarihçiliğin sınırlarını zorlasa da kaynak zenginliği olayların aydınlatılmasını kolaylaştıracığı meydandadır.

Bizim çalışmamıza konu olan Türkiye Cumhuriyeti'nin yakın tarihi her ne kadar sözlü tarih bağlamında ele almış olsak da konunun kapsamı itibarıyla ele aldığımız zaman, makro tarihin mikro tarih çerçevesinde değerlendirilmesi denemesidir. Gündelik yaşamın tarihe tanıklık etmesi yani parçadan bütünü çıkarma çabası olarak görmek daha doğru olur. Ancak sözlü tarihe yani kişinin anlatılarına ne kadar güvenilebilir sorusu akla gelebilir. Konu kişiler olunca insan tutum ve davranışları da işin bir parçası olacaktır. Kaynak kişinin olaya yaklaşımı, tepkisi, olayları silme ve ya ekleme isteği, tahrif etme veya önem sırasını değiştirme gibi yollara da başvurulabilir.(Ersoy 2009;21) Bu bağlamda konu itibarıyla olayın örgüsünü hikâye eden nasıl hayal ediyorsa öyle kabul etmek zorunluluğu ortaya çıkmaktadır.(Porteli-Korkmaz, 2005;226). Dolayısıyla veri bolluğunun çok olduğu yakın dönem için sözlü tarihin ürünlerini kullanırken bunları ham bilgiler olarak değerlendirmek ve anlatılanlara o yönde yaklaşmak bir yöntem olarak başvurulabilir.

Bizim inceleyeceğimiz Kore savaşı¹ yakın dönemde olan tanıklarının yani gazilerin en azından bir kısmının halen hayatta olduğu uluslar arası bir savaştır. Dolayısıyla böyle uluslar arası geniş katılımlı bir savaşın tanıkların gözünden aydınlatılması amaçlanmıştır. Bir başka açıdan ise bireyin/bireylerin tarihi ve yaşadıkları hikâyeler, sözel tarih çerçevesinde ve katkı yapabildiği oranda Kore savaşının bireysel yönünü meydana çıkaracaktır. Savaşın üzerinden uzun bir zaman geçmiş olmasından dolayı, belleklerde savaşın

kişilerde bıraktığı izleri ve yansımalarını hatırlanabildiği nispette ortaya koymaya çalışacağız. Konumuz olan sözlü tarih çerçevesinde savaşın seyri ve sonuçlarından ziyade bireyin yaşadığı zaman sürecinden bütünlüğe varma niyetimiz ana temayı oluşturacaktır.

Bizim bu çalışmada yapmak istediğimiz savaşı anlatmak ve onun dünya tarihindeki yerini ortaya koymak değil, çok uluslu çok kültürlü bir ortamın gündelik seyrine ışık tutmaktır. Bu çerçevede bizim burada yapacağımız çalışma böyle geniş katılımlı bir savaşı tüm boyutlarıyla kişiselleştirme gayreti de değildir. Zira yakın tarihimizin önemli bir dönemini yorğun bedenlerin üzerine yüklemek yani yazılı verilere meydan okumak gibi bir gayret içinde de değiliz. Çünkü yakın tarihimizi ne yazılı verilerin tekeline bırakabiliriz ne de tamamen sözlü tarihi geri plana itebiliriz.

1-Kore Savaşına Tepkiler

II. dünya savaşının hemen ardından ikiye ayrılan Kore, Kuzey ve Güney Kore olmak üzere her ne kadar ayrı ayrı devletlermiş gibi görünseler de Amerika ve Rusya'nın kontrolü altına girmişlerdi. Bu bölünmenin ardından Kuzey Kore Sovyetler Birliği ve Güney Kore de Amerika Birleşik Devletleri'nin güdümü altında silahlanmaya ve sonrasında da Kuzey Kore'nin taarruzuyla savaş başlamıştır(Denizli 2010; 15).

Birleşmiş Milletlerin Amerika Birleşik Devletlerinin öncülüğünde Kore'de Güney Kore lehine savaşın girmesi, buna karşın Sovyetler'in yanında Çin'in de Kuzey Kore lehine savaşa girmesine sebep olmuştur.

Türk kamuoyuna da hep bu telkin edilmiştir(Deral 1950;9). Basın da bu yönde haberler vererek halkın heyecanına ortak olmuştur. Özellikle basın Sovyetlerle ilgili haberleri ön plana çıkarmıştır.² Amerika Sovyetler Birliği'nin yayılmacı siyasetine karşı ekonomik çıkarlarından ziyade itibar savaşı haline getirmiştir.³ Amerika'ya yardım özellikle İngiltere ve Türkiye'den gelmiştir(Kissinger 2006;459). İkinci Dünya Savaşı sonrasında zor ve yalnız bir dönem yaşayan Türkiye için savaşa girmek NATO üyeliğinin yolunu ve buna bağlı olarak da NATO üyeliği de devletler arenasında var oluşun önemli bir çıkış yolu olarak görülmüştür. Türkiye, cumhurbaşkanı düzeyinde büyük diplomatik çaba harcamış, Bu hususta Dışişleri Bakanı Fuat Köprülü de yoğun bir faaliyet göstermiş, "Türkiye'nin NATO'suz, NATO'nun da Türkiyesiz olamayacağı" fikrini uluslar arası platformlarda kabul ettirmeye çalışmıştır(Bulut 2008; 35-61).

Hükümetin bu isteğine karşılık muhalefet savaşa değil ama asker gönderme biçimini eleştirmiştir. Millet Partisi'nin ılımlı muhalefetine rağmen Halk Partisi, silâhındaki askerlerin vatani korumakla mükellef olduğu yönünde mecliste yaptığı tartışma kamuoyunda ve basın çevresinde çok fazla rağbet bulmamıştı.⁴ Meclisin bu eleştirisi dışında bir takım dernekler de özellikle Amerikan karşıtları Türkiye'nin savaşa girişine şiddetle tepki göstermiştir(Bulut 2008; 40). Bu tepkilere rağmen Türkiye hükümetin kararıyla Kore'ye asker göndermiştir.⁵ Gazilerin hatırladıklarından anlaşılacağı gibi, savaşa gidenler

de dâhil olmak üzere çoğunlukla halk içinde savaşın gerekliliği tartışılmamıştır.

2-Kore'ye Giden Askerlerin Tepkileri

Kore savaşının başladığı ve Birleşmiş Milletlerin Amerika Birleşik Devletlerinin öncülüğünde savaşa katılmasıyla Türkiye'de kendisini savaşın içinde bulmuştur. Kore'ye Türk birliklerinden silâh altında olanlar gönüllülük esasına göre seçilerek, bazen de kur'a usulüyle gönderilmiştir. Askerlerin bu şekilde gitmeleri/gönderilmeleri kendileriyle görüşme imkânı bulduğumuz gazilerin savaşa ve Türkiye'nin o dönemdeki politikasına karşı çoğunlukla olumlu tepkiler vermelerine yol açtığını düşünüyoruz. Çünkü gazilerin savaşa tepkileri olumsuz değil ancak özellikle Türkiye'nin ilgisizliğinden bazı yakınmaları bulunmaktadır. 1980 sonrası maaşlarının kesilmeleri gibi. Biz ise bu çalışmaya konu olan gazilerin seçiminde seçici davranma ve öteleme şansına sahip değildik. Çünkü bizim görüşebildiğimiz gazilerin hemen hemen yaşları yetmiş beş ve üzerinde olmaları sebebiyle hayatta kalanların sayıları hızla azalmaktadır. Konuyla ilgili ikinci bir problem ise savaşa katılan ve ölümün soğuk yüzünü yakınlarında gören bu insanlar hafızalarını çoğunlukla ya kaybetmişler ya da olayları olduğu gibi değil olması gerektiği gibi yorumladıkları görülmektedir. Karşılarında kendilerine değer veren ve o acı yılları ciddiyetle sorgulayan ve dinleyen birini görünce bu durum daha da belirginleşmektedir. Zira anlatı sırasında çocukları ya da eşler olayın akışına müdahale ettikleri de görülmüştür.

Bütün bunlara rağmen uzun yıllar geçmiş olsa da yaşanan bu savaşın anlık parçalarının çok iyi korunduğunu da fark ettik.

Türkiye'nin Kore savaşına girişini bizim görüşme yaptığımız gazilerin çoğu, Sovyetlerin yayılmacı politikasının iyice hissedildiği soğuk savaş döneminde, NATO'nun koruma şemsiyesinin altına girerek kendini emniyete alma çabası olarak görmektedir. Fakat 1950lerin Türkiye'sinde iletişim araçlarının yaygın olmaması ve silâhındaki erlerin savaşa çağırılmaları sebebiyle birliklerde yapılan hazırlıkların niçin ve nereye yapıldığını bizim hatıralarına ulaştığımız gazilerin çoğu bilmemektedir. Fakat gidenler özel seçildiklerini düşünerek kendileriyle gurur duyduklarını özellikle vurgulamıştır.⁶ Ancak 1928 doğumlu Hasanoğlan nüfusuna kayıtlı Ayaş Piyade alayında asker olan **Hasan Babadağ**, şimdi Kore savaşının bilincindedir. Kore'yi 1975lerin Türkiye'sine benzetmiştir. Güney Kore Birleşmiş Milletler'den Kuzey Kore Çin'den yardım istediğini belirtmiştir. Bu çerçevede Türkiye'nin de BM'ye girmek istediğinin de farkındadır. Tabii burada söz konusu olan NATO'dur. Zamanın başbakanı Menderes ve Demokrat Parti'nin beş bin asker yardımı yapmaya karar verdiğini hafızasının izin verdiği kadarıyla aktarmış ve bunda haklı olduğunu kanıtlamaya çalıştığı uzun konuşmalarla anlatmıştır. Ayaş'ta bulunan 241. Piyade alayından sağlıklı güçlü kimselerin seçildiğini ve gururla gönüllü olarak gittiğini de ilave etmiştir. Benzer şekilde Kore'ye giden bir başka gazi **Abbas Kulu**, kendi birliğinden

niçin çavuşların seçilmediğini hayretle hatırlamaktadır. Ankara Mevki Hastanesi'nin yanında toplanan askerler nereye gittiklerini bilmeden 7-8 gün beklemişlerdi. Kore'ye gitmek üzere İskenderun'a vardıklarında orada da birkaç gün kaldıktan sonra Cuma günü Cuma hutbesinde ilçe müftüsü Kore'ye niçin gitmeleri gerektiğini etraflı olarak anlatmıştır. Gazinin hatırladığı kadarıyla, Rus isteklerinden bahseden müftü, Nato'ya girme zorunluluğunu da vurgulamış ve anlaşıldığı kadarıyla "uzaklara gidilse de askerliğin vatan hizmeti olduğunu" anlatılmıştır.⁷

Bugün 75 yaşında Kayseri doğumlu **Burhan Taştan** ise "evli ve evine bakacak kimsesi" olmadığından savaşa kurada çıkararak gideceğine çok üzülmüştür. Üzüntüsünün sebebini savaşın gereği ile değil kendi kişisel şartlarıyla açıklamıştır. Türkiye'nin BM'ye üye olmasından dolayı asker gönderme zorunluluğunu da bugün hesaba katan Gazi, yerine bir arkadaşını bulmaya çalışmış ama kendi deyimiyle "kaderin gösterdiği yoldan" Kore'ye varmıştır. Özellikle evli ve üstelik çocuklu olanlar pek de gitmek istememişlerdi. O günleri en iyi hatırlayanlardan biri de **Burhan Taştan** Kore'ye gidişini şöyle anlatıyor:

"Askerler kura ile seçiliyordu. Çektiğim ilk kurada bana Kore çıktı. Benim bir küçük çocuğum olduğu ve eşimin de kimsesi olmadığı için gitmek istemiyordum. Antepli arkadaşım Murat benim yerime gönüllü gitti. İkinci kurada yine benim adım çıktı. Alaya bir haftalığına evime gitmek istediğimi söyledim. Kabul edildi. Ben memleketime gitme izni aldım. Bu arada

üçüncü kura çekildi. Bana yine Kore çıktı. Çiçekdağlı bir arkadaşım yerime gitmeyi kabul etti. Çok sevindim. Eve gidip gelişim on beş günü buldu. Komutanlarımız geç geldiğim için çok kızdılar. Çiçekdağlı arkadaşım da firar etmiş, yerime gitmemişti. Bunu kade-rim bildim ve çaresiz Kore'ye gittim.”⁸

Askerliğin bu kutsallığı ve savaşa gidenlerin gönüllü gitmelerine rağmen arkasında eş ve çocuk bırakanların daha farklı duygular besledikleri görülmektedir. “Vatan için giderim, senin için dönerim.” diyen arabanın arkasına yazılan özlü sözler dün de benzer duyguları askere giden Türk delikanlısı farklı şekillerde ifade etmiştir. Uzun yılların yorgunluğuyla karışarak gözyaşlarına vuran bir aylık evli, 1931 Ankara doğumlu **Hüseyin Er**, durumu hemen telefonla eşine ağlayarak haber verdiğini bu gün de ağlayarak anlatmaktadır. Ancak savaşa kocasının gideceğini metanetle karşılayan eşi, kendini hemen toparlayarak kocasını teselli etmeye çalışmıştır. Bu durum Türk kadının savaşa karşı metanetini sergileyen iyi bir örnektir. Aynı zamanda toplumunda savaşı ne kadar özümsemediğini anlatması bakımından dikkate değerdir.

Yine askere gidişin bu gün de yapılan yemek davetleri, harçlık ve uğurlama törenleri olmamıştır. Çünkü askerler birliklerinden alınarak götürülmüştür. Bizim gözlemediğimiz kadarıyla Kore'ye giden askerlerde bu ve benzeri konular pek iz bırakmadığı anlaşılmaktadır. Yazarak yaşadıklarını ölümsüzleştiren Kore gazisi **Turan Eryaşar**'ın özenle sakladığı hatıra defterini bize fotokopi için verirken arkadaşının kendisine bir paket “bahar

sigarası” hediye ettiğini özenli kelimelerle hatıra defterine kaydettiğini görmekteyiz.⁹

Kore'ye gönüllü olarak giden askerlerimiz, hatırlanmaktan dolayı çok mutlu olduklarını belirttikten sonra vurgulanan başka bir husus da gemi yolculuğu ve hayatında gemiye hiç binmeyen Anadolu insanının “gemi tutması” olmuştur. 1928 doğumlu **Ahmet Dağdeviren**¹⁰, gönüllü olmaktan gurur duyduğunu belirttikten sonra yaklaşık otuz gün süren gemi yolculuğundan dolayı bütün askerlerin çok muzdarip olduğunu söylemiştir. Adanalı **Halis Bayar**'da gemide korku dolu bir ay yaşadığını belirtmiştir.¹¹ Gemide bir ay boyunca askerler iki ince dilim ekmek çorba ve yarım dilim karpuz yediklerini ifade etmişlerdir.¹² Daha ötesi gemide açlık da çekilmişti(Fakir 2010; 41). **Burhan Taştan**'a göre açlık ve özellikle de yüzme bilmeyenlerinde daha çok olmak üzere korku bir araya gelmiştir.

Belki de hayatlarında hiç deniz görmeyen erleri bu uzun gemi yolculuğu epey sarımsı. Hatta askerlerin bazıları bu kadar uzun yolu neden uçakla götürülmediği dahi bugünün şartlarını dikkate alarak sorgulamıştır. Örnek olarak da bugün hac yolculuğunun uçakla yapıldığı vurgulanmış ve Amerika'nın gücü mü yetmedi gibi sitemli sözlerle o anlar hatırlanmıştır. Bunların içinde deniz görmeyenlerinde olması sebebiyle yolculuk onlara daha ağır gelmiştir. Yüzme bilenler bazen gemi batarsa yüzebiliriz diye çıplak seyahat etmişlerdi.¹³ Bu durum 1950 tarihinde ilk gidenlerde olduğu gibi, 1952 tarihinde gidenlerde de aynı şekilde hissedilmiştir.¹⁴ Üstelik gemi-

de yiyecek kalmadığı için son birkaç günlerinde yiyecek sıkıntısı da çekmişlerdi.¹⁵

3- Kore'ye Varış ve Savaş

Bu bir aylık gemi yolculuğundan sonra Türk birlikleri gazilerin Pusan dediği bugün Busan¹⁶ denilen limanına varmıştır. **Ahmet Dağdeviren**'e göre düşman Türklere 19 Mayıs(1951)'de o günü özellikle seçerek saldırmıştı. Çünkü Türklerin 19 Mayıs bayramını kutlayacağını anladığı için saldırı seçilmiş bir günde yapılmıştır. Çünkü düşman hem zayıf anımızı kollayacak hem de bize o sevinci yaşatmak istememiştir. Aynı günkü saldırıyı **Gazi Ahmet Dağdeviren** şöyle hatırladı; “Biz onları (Korelileri) püskürtüp esir alınca Amerikalılar yanımıza geldi ve çok mutlu oldular. Bize, Amerikalılar **TÜRKİŞ ŞOLDIR NUMBER VAN.**” diye hitap ettiğini hatırlamıştı. O savaşta şehit olan Kayserili Hasan adında bir arkadaşının şehit oluşunu anlattı. El bombalarıyla “Booby Trap” tuzağı kuran Hasan, sabah namazına kalkınca düşmanı görür ve birliğine de haber verir. Ancak ilk ateşte Hasan sırtından yaralanır ve şehit olur. Hasan'ın son sözlerini hatırlayan **Gazi Ahmet Dağdeviren** ağlayarak şu sözleri nakletmiştir: “Siz beni bırakın savaşmaya bakın. Siz Türk milletini İslâm ümmetini temsil ediyorsunuz.” Bu sözler İskenderun'da gemiye binerken komutanımızın söylediği sözlerin aynısıydı diyerek ilave etmektedir.¹⁷

Hasan Babadağ adlı gazi, Kuruni savaşlarından(Denizli; 2010) birinde bir arkadaşıyla esir olma tehlikesiyle karşılaşmıştı. Çinlilerin esirlerin gözlerini oyduklarını duyduğundan çok korkmuştur. Bu savaş sırasında

kıtlık gibi aç kaldığını ifade eden Gazi, Çin çemberinden Amerikan uçakları sayesinde kurtulduklarını ifade etmektedir.

Mustafa Yavuz, savaş anında makineli tüfeklerinin ve mermilerinin çok olduğunu söylemiştir. O anı şöyle anlatır. “Nöbet esnasında Amerikalılar uyurdu biz uyumazdık ondan dolayı Amerikalılar bize çok iyi bakardı silahımızı mermimizi de bol verirdi.” demektedir. “Biz de gece bir çıtırdı duysak hemen makineyle tarardık. Nasıl olsa mermiyi Amerikalılar veriyordu. Hatta telsiz de Amerikalıların. Telsizin de sesini kısırdık, üstelik gece düşman yerimizi belirler diye asla sigara içmezdik” demektedir. Yine **Mustafa Yavuz**, cephede dinlenirken Korelilerin baskınına uğradığını ifade etmiştir. Bu sırada yaralı bir Koreliyi de esir almışlardı. Esir şunu der: “Biz sizi Amerikalı sandık, Türk olduğunuzu bilseydik baskın yapmazdık.”¹⁸

Kuruni savaşlarına katılan **Gazi Abbas Kulu**, “Ölmek için ölmeyi orada öğrendik.” demektedir. İyi savaşanların “Tokyo izni” aldığını kendisinin de bu izni üç kez kullandığını ifade etmektedir. Birleşmiş Milletlerin ünlü komutanı MacArthur'un şu sözlerini bugün gururla ifade etmektedir. “Siz Türk askerleri; kutup yıldızı gibi bir çıkıp bir kayboldunuz. Cepheden cepheye koşup büyük başarılar gösterdiniz. Yunan ve Amerikan birliklerine hatırı sayılır yararlılıklar gösterdiniz. Sizleri kutluyor ve ayrı ayrı teşekkür ediyorum .” demiştir. **Gazi Abbas Kulu** vatan için ölesiye savaşıklarını ve “Nort Star” başarı belgesi aldıklarını da ifade etmiştir.

Mustafa Süre, Kore Savaşları

nın ünlü komutanı Tahsin Yazıcı ile Kuruni'de(Fakir2010 ;77) savaşa katıldığını, Çinlilerin gazlı silahlar kullandığını ve Amerikalıların mermi sesi duyunca korktuklarını ama kendilerinin “onlardan “beleş” mermi aldıkları için sağa sola rahat mermi attıklarını” anlatmıştır. Bu sırada ağaca saklanan 7-8 Çinliyi “armutun ağaçtan düştüğü gibi” yere düşürdüklerini ifade etmiştir. O gün yazdığı bir şiiri de bizimle paylaşmıştır.¹⁹

Kore savaşına birinci gruptan sonra giden **Burhan Taştan**, Namık Argüç²⁰’un şoförü olarak Kore’de görev yapmış, altı saatlik tren yolculuğundan sonra askeri araçlarla kampa gidip orada üç gün dinlendikten sonra bölüklerimize katıldık demıştır. Bölgede Amerikan ve Yunan askerlerinin de olduğunu söylemektedir. Hatta **Gazi Muharrem Kökten**, cephede zaman zaman yunanlılarla kavga dahi ededik demıştır.²¹

1952 tarihinde Kore’ye giden **Ali Kırac**, bir kez mayına basarak ve bir kez de başından yaralandığını ama başında miğfer olduğu için ölümden döndüğünü söyledi.²² Tokyo’ya asker hastanesine giden **Gazi Ali Kırac**, orada inzibat olarak kalmış ve kendi deyişiyle “askerlerin uygun olmayan yerlere gitmelerini önlemek için” inzibat görevi yapmıştır. Özellikle askerlerin yabancı kadınlardan uzak durmaları yönünde komutanların sıkı bir disiplin gösterdiğini söylemiştir.²³

1952 tarihinde Kore’nin Pusan ve Seul şehrine giden gönüllülerden olan **Ali Kırac**, savaş sırasında mayına basıp yaralanmıştır. Tedavinin ardından Tokyo’ya bir yıllık inzibat eri olarak görevlendirilmiştir. Bu sırada da başı-

na kurşun isabet etmiş, ancak başındaki çelik miğfer dolayısıyla bu yarayı da hafif atlatmıştır.

1953 tarihinde İzmir Alsancak limanından Kore’ye giden **Gazi Hüseyin Er**, 24 günde Kore’ye vardığını ifade etmiş ve son iki günü gemide yiyecek sıkıntısı çektiklerini ilave etmiştir. Kore’nin önce Pusan şehrine oradan “Çin-Çon” şehrine daha sonra da “Suvan”²⁴ şehrindeki birliklere katılmışlar. “Pusan”da sürekli yer değiştirerek düşmanın dikkatini çekmemeye çalışmışlardı. “Suvan” şehrine gece yarısı varmışlar ve sürekli Topçu bataryasında cepheye cephane taşımıştır. **Gazi Hüseyin Er**, “savaşın şiddeti ve heyecanı başta yaşadığı korkunun heyecana ve o heyecan da görevimizi en iyi yapma aşkına dönüştü.” demektedir. Yanındaki Amerikalılarla çok iyi anlaştıklarını, el kol hareketleriyle konuşmaya çalıştıklarını söylemektedir. Amerikalılar hakkındaki görüşünü de bugün tereddütle ifade etmektedir: “Amerikalılar bizi seviyorlardı ama içlerini bilemezdik.”

Gazi Mustafa Özçiloğlu, fırıncı göreviyle gittiğini, Kore’ye ilk vardığında hemen nöbete başladığını havanın soğuk olması dolayısıyla da yarım saat nöbet tuttuğunu belirtmektedir. Daha sonra mermi kamyonuyla cepheye eklemek taşırken, Kore’nin çamurlu bozuk yollarında kaza yaptıklarını şoför Abbas adlı arkadaşının şehit olduğunu ve kendisinin de öldü sanılarak terk edildiğini gözyaşlarıyla aktarmaktadır. Daha sonra Komutan Necati Haksal’ın kendisinin ölmediğini fark ederek uçak temin edip tugaya gönderdiğini, yanında gelen üsteğmenim de benim karın ağrımdan ve gözleri-

min görmemesinden dolayı öleceğimi düşünüp ağladığımı fark ediyordum²⁵ demektedir.

4. Gazilerin Kore İzlenimleri

Gazi Mehmet Cura, askerliğini Kore'de çavuş olarak yapmıştır. Dolayısıyla onun erbaş olması savaşla ilgili daha fazla gündelik olayla uğraşması dolayısıyla olmalı ki, savaşın pek çok detayı hafızasında kalmıştır. Onun anlattıklarından Kore ve Çinlilerin yanında Rusların da savaştığını ifade etmektedir. Yine Gazi Cura'nın anlattığına göre bir karakol savunmasını 200 Amerikan askeriyle birlikte yapmışlardı. Koreliler bu karakola baskın yapmışlar, baskın sonunda karakolda şehit olanların tamamının Türk askerlerinden olduğu tespit edilmiştir. Her bölükte bulunan bir tercüman vasıtasıyla Amerikalılarla iletişim kurduklarını ve bu komutanın kendisini çok sevdiğini, bu sevginin işareti olarak da Amerikan komutanının kendisine bir radyo ve bir de gocuk verdiğini söylemiştir. Radyodan “yanık yanık memleket havası” çalınca Cura ilk defa orada ağlamıştır.

Cura'nın anılarından askerlerin 30 dolar maaş aldığını öğreniyoruz. Kendisine bir gün maaş dağıtılırken adı okunmaz dolayısıyla da maaş alamaz. Daha sonrasını şöyle nakleder: “Komutanım ben maaş almadım.” der. Birliğindeki komutan da “Sen listelerde ölü görünüyorsun cevabını verir.” Buna çok kızan Cura, “Nasıl olur ben karşınızdayım ya” cevabını verir. Hem maaş alamadığına hem de ailesinin onu öldü bilip üzölmelerinden dolayı çok endişelendiği için durumu kendi ifadesiyle “birliğinde gösterdiği öfkesiyle beraber” tugaya gittiğini ve

tugay komutanına da birliğinde durma öfkelenildiğini de bildirir ve tugay komutanı kendisini sakinleştirerek problemi çözer ve sonunda maaşını alır.²⁶ Bu ve buna benzer yanlışlıklar zaman zaman basın yoluyla da verildiği görölmektedir.²⁷

Savaşın seyri içinde Kore'de Amerikalılarla ilişkilerini anlatan **Gazi Ahmet Dağdeviren**, “Amerikalılar uyku tulumlarına girer sabaha kadar mışıl mışıl uyur biz ise nöbet beklerdik. Her Amerikalı bizim aramıza düşmek için can atardı. Üstelik aynı birlikte olmamıza rağmen onlara bakım bizden daha iyiydi. Onlara 20 dolar gündelik alırken biz 2 dolar alırdık. Ayrıca bir mektubu 50 sente atıyorduk. Ayda dört mektup atma hakkımız vardı.” demiştir.

Kore'ye katılan birliklere moral olmak üzere TRT'de zaman zaman kore'de program yapmıştır. Bunların birine katılan **Hamdi Gülbaş**, kendisine mikrofon uzatılınca “*Yesari Asım Ersoy'un Aşkım Yeniköy Sahil-i Deryasını Sardı.*” adlı parçayı istemiştir. Bu arada Türkiye'de anne babasının da aynı anda radyoyu dinlediğini ve oğullarının ölmediğini duyarak sevinmiştir.²⁸

Kore gazilerinin savaşa ilişkin hatıralarının içinde Korelilerle ilgili bazı detayların da akıllarında kaldığını görüyoruz. Mehmetçik, Türkün merhamet duygusu ve engin yüreğini, kendisi gurbette olmalarına rağmen, Kore'nin savaş ortamı içindeki perişan Kore halkına yardım elini uzatmıştır. Savaşın yorgunluğu ve savaştan kaçan halkın kamplarda toplanması üzüntüyü bir kat daha artırmıştır (Üskent 2000;15). Kore'ye genellikle kırsal ke-

simden giden Türk askeri, konserve gibi paketli hazır gıda ile tanışmış, Amerikan askerinin hayat tarzına uygun olan bu yiyecekleri garipsemştir. Hatta ekmeğin yokluğu çektiklerini özellikle ilk gurupla gidenler sıklıkla vurgulamıştır.

Gazi Mustafa Yavuz, Kore’de Amerikalıların kendilerine çok iyi baktığını ifade ettikten sonra, alıştıkları damak tadından farklı olarak yemek yediklerini şöyle ifade etmiştir: “Onlar bize kendi yedikleri konserve, irmik helvası ve benzer şeyler verirlerdi yiyecekler içinde en çok yumurtanın gönderildiğini hatta yiyemedikleri yumurtaları ya toprağa gömer ya da fırsat bulursak kalan yiyeceklerle beraber yokluk ve sefalet içindeki Kore halkına Allah rızası için dağıtırdık.” demektedir. Hatta Korelileri “irva” yani oranın dilinde “gel” diye çağır-dıklarını, bir nevi ora halkıyla kaynaştıklarını da vurgulamıştır. Kore halkının bu yokluğuna rağmen Kore askerlerinin “biz bolluk içindeyiz” mesajı vermek için yılbaşı gecesi bir çam ağacını çiçeklerle ve tavuk butlarıyla süslemişlerdi. Buna karşılık Türk birliğinden de benzer şekilde bir çam süslenmiş, ışıklandırılmış ve çamın dibine de bir civciv (maketi) ve önüne de yem konmuştur. Komutan askerlerine; “Biz civcivin yem yediği gibi sizi yiyeceğiz.” mesajı vermek için olduğunu söylemiştir.

Amerikalıların konserve kutularının üzerinde “fok” yazan yiyecekleri yediklerinin kendilerinin ise bu yiyecekleri yemediğini de ayrıca ilave etmiştir. Fazla gelen yumurtaları niçin toprağa gömdüklerini de “Eğer fazla

olduğunu Amerikalılar anlarsa az gönderirler.” şeklinde açıklamıştır.

Kore’de savaşan askerlerimize iyi bir hastane hizmeti verildiği anlaşılmaktadır. Cepheye kamyonla malzeme götüren **Gazi Mustafa Özçiloğlu**, yaralanıp hastaneye yatıp iyileşme ve Türkiye’ye dönüş sürecini şöyle açıklamaktadır:

“Hastaneye yatınca yanında bir tercümanla başhekim geldi. Sana soru soracağız cevap ver yeterli dediler. Benim hakkımda bir rapor tuttular. Raporu bana vermediler. Komutanına git görüş dediler. İyileşince komutanıma gittim elini öptüm. Resim çekin gel dedi. Resim için bölüğümden ayrıldığımda, inzibatlar beni yakaladı. Komutanıma haber vermişler. Bir astsubay geldi, beni yanına aldı fotoğrafını sonra alırsız deyip, beni bölüğe getirdi. Daha sonra Amerikalılarla kararlaştırmışlar beni Türkiye’ye gönderdiler. Hem sevindim hem de cephe arkadaşlarım savaşırken benim böyle gelmem hiç hoşuma gitmemişti.”

Gazi Mustafa Süre, Amerikan askerleriyle cephe de birlikte savaş-tıklarını ancak onların paralı askerler olduğu için Çinlileri görünce cepheden hemen kaçtıklarını söylemektedir. Hatta bir seferinde Amerikan askerinin Çinli bir askerin ağzına mermi doldurduğunu gördüğünü hayretle anlatmaktadır. Fakat Amerikan askeri, Çinlinin dirisine değil de ölüsünün ağzına mermi koymuştur. Ayrıca esir olacaksa Çinliler Türklere esir olmayı tercih ettiklerini ve esirler içinde de “milliyetçi Çinlilerle” daha iyi anlaş-tıklarını ifade etmektedir.

5- Eve Dönüş ve Gazilerin Beklentileri

Gidişin burukluğu ve hüznü yerine eve dönüşün başlamasıyla hasret bitmiş ve hayatın gerçekleriyle karşılaşmışlardı. Kore’de yaptıkları kahramanlıklar ve çektikleri sıkıntıların beklentileri içinde olan gaziler, hatırlanmayı ve devletin maddi ve manevi anlamda sahiplenmesini istemektedirler. Hatta ortak görüşleri “Unutulmuşluğun acısı, savaşın çilesinden daha zor.” Şeklinde sitemlerini vurgulamışlardı. Ama Gaziler, devletin uzattığı şefkat elinin de farkındadır. **Gazi Abbas Kulu**, kışın köyüne gitmek için Kars’a geldiğinde yolların kapalı olduğunu görür ve valiliğe çıkar. Valilik, Emniyet Müdürlüğü’nün tahsis ettiği özel bir araç ile köyüne götürüldüğünü gururla anlatmıştır.

Kore’ye giden bizim görüştüğümüz gazilerin tamamı 600 lira gazi maaşı ve bir takım haklardan faydalandıklarını ifade etmektedirler. **Gazi Hüseyin Er**, eve döndükten iki ay sonra bir askerin gazi madalyasını getirdiğini ve o günden bu tarafa gururla taşıdığını vurgulamaktadır.

Gazi Hasan Babadağ, Kıbrıs’ta Rumların yaptığı zulmü Birleşmiş Milletlerin durdurulmaması gerekçesiyle Kore’den aldığı madalyayı *Muharip Gaziler Derneği* aracılığıyla iade ettiğini anlatmıştır. **Hasan Babadağ**’a göre devlet 1973 tarihine kadar Kore gazileriyle ilgilenmez ancak bu tarihten sonra kurulan dernek vasıtasıyla seslerini duyurmaya ve bir takım haklar kazanmaya başladıklarını bildirmektedir.

Gazi Mustafa Yavuz’un eşi Safiye Hanım, eşi askerdeyken Payas

belediyesinin kendisine üç lira, İskenderun belediyesinin de on beş lira maaş bağladığını, eşi askerden gelince de bunun kesildiğini anlatmıştır. Ayrıca radyodan eşinin şehit olduğu haberini aldığı bir gün sonra da karşısında gördüğünü, bu yanlış habere de çok üzüldüğünü ifade etmiştir. Eşinin savaştan asker elbisesiyle kilo alarak ve sağlıklı döndüğünü ifade etmiştir. Birkaç ay sonra Kore’den getirdiği bu asker elbiselerini ilçedeki askerlik şubesinin istediği için teslim ettiklerini söylemiştir. Ayrıca eşinin uzun bir süre geceleri uyuyamadığını ve gece yorganı alıp Allah Allah sesleriyle sokağa çıktığını, bazen de kendisine bir askere emir vermiş gibi emirler verdiğini ilave etmiştir. Bütün bunların yanında 1980 darbesiyle beraber Kenan Paşa’nın döneminde Kore gazilerinin maaşının üç yıl kesildiğini daha sonra tekrar verilmeye başladığını üzüntüyle nakletmiştir.

Ayrıca **Gazi Mustafa Yavuz**, Kore savaşı dolayısıyla aldığı madalyayı takmadığını, bunda sebebini şöyle açıklamaktadır: “Siz bu madalyayı Türkler için değil de yabancılar için savaştınız derler düşüncesiyle takmadım.” demiştir.

Kore devletinin çok vefakâr olduğunu kendilerini unutmadığını ifade eden **Ahmet Dağdeviren**, Kore’den madalya ve benzeri hediyelerle beraber elektronik eşya da gönderdiklerini de vurgulamaktadır.

Sonuç Yerine

Yakın tarihimizin önemli bir yerini işgal eden ve halen de sorgulanan Kore savaşı, ardında bıraktığı hatıralarla yaşayan son temsilcilerini

de kaybetmek üzeredir. Bizim kendilerine ulaşabildiğimiz gazilerimiz, Kore'ye gidişten itibaren hatırdaki kaldığı nispette bizimle paylaşmışlardır. Buradan edindiğimiz izlenimlere göre Gazilerin genel kanaatleri, 1950 Türkiye'sinin görüşleriyle paraleldir. Gazilerin konuşma sırasında vurguladıkları önemli bir husus, Kore gazilerinin devletten yeterince ilgi görmedikleri noktasındadır. Maaşlarının azlığı, haklarının kısa süreli de olsa ellerinden alınması ilgisiz kaldıkları kanaatini güçlendirmektedir. Bir derneklerinin olması, bu dernek vasıtasıyla seslerini duyurmaları ilgisizliğin üzüntüsünü azaltmaktadır. Bizim gibi bazı kimselerin Kore savaşı ve benzer vesilelerle ziyaretleri oldukça hoşlarına gitmektedir.

Kore hükümetinin kendilerini zaman zaman arayıp sormaları, madalya ve benzeri hediyeler göndermelerini gururla anlatmışlardır. Özellikle yaşlanmayla beraber ilgi beklemeleri duygusallıkla karışınca hediye, ziyaret veya en azından bu fırsatla hatırlanmış olmaktan dolayı sevinçleri görülmeye değerdir. Kore'den aldıkları madalyalarını evlerinin bir kenarında ve yakalarında gururla taşıdıklarını gördük. Ayrıca Kore hükümetinin verdiği bir takım eşyalar ve benzeri hediyeler de aynı şekilde evin nadide parçaları olarak saklanmaktadır. Gazilerin tedavileriyle de ilgilenen Kore hükümeti bazı gazileri Kore'ye götürdüğünü de bu hizmetten yararlanan kimi gaziler gururla anlatmıştır. Hatta bazılarının Kore'ile ilgili şiir yazmaları, Kore'den eşlere ve çocuklara şiirler, mektuplar somut ve somut olmayan kültürel mirasımıza eklenecek parçalar olarak

yer almaktadır. Buna ilave olarak bir okuryazar gazimizin günlüğü de arşivimizde bulunmaktadır.

Savaşın çilesini gören bu insanlar, savaştan korkmamakta aksine onlarda gördüğümüz ortak düşünce eğer istenirse gene savaşa gidebileceklerini samimi bir dille ifade etmiş olmalarıdır. Vatan hasretini ve sevgisini uzaklarda daha çok hissedin bu insanlar "vatan borcu" kavramını özümstediklerini görülmektedir. Askerlik denilince ayağa kalkmaya çalışmaları, asker selamı vermeleri gibi davranışlar sergilemeleri, uzun zaman sonra olayları coşku ve heyecanla anlatmaları görülmeye değer anlardandı. Bu yaşlı bedenlere vatan iksirinin ruhlarına verdiği gençlik coşkusunun yeniden alevlendiğine şahit olduk. Bu coşkuyla gördükten sonra "Vatan için yeniden askere gider misin?" sorusunun ne kadar hafif kaldığını fark edip o saygıdeğer insanlara sonra son sözümüz sağlık ve sıhhat dilemek olmuştur.

Bu ve benzer çalışma yapmanın bazı sorunları da yok değil. Özellikle Kore gazilerinin sayılarının hızla azalması en büyük sorundur. Bazılarının akli melekelerini kaybetmeleri, özellikle geçim darlığı içinde olan gazilerin maddi beklentileri en belli başlılarıdır. Bu çalışmaya benzer olarak Kıbrıs ve Güneydoğu ile ilgili yakın tarihimizi ilgilendiren bu ve benzeri olaylar sözlü tarih içinde değerlendirilebilir.

NOTLAR

- 1 Kore sorunu, K.Kore kuvvetlerinin 25 Haziran 1950 günü G.Kore sınırını oluşturan 38. paralel boyunca saldırıya geçmesiyle savaşa dönüştü. ABD'nin isteğiyle toplanan BM Güvenlik Konseyi, K.Kore'nin barışı bozduğuna karar vererek; "Silahl

taarruzu geri püskürtmek ve barışı iade etmek için” Kore Cumhuriyeti’ne yardım yapılmasını istedi. Savaşın üçüncü gününde Seul ve daha sonra Suvon, Pnyenye ve Chanon K.Kore’nin eline geçti. Amerikan kuvvetlerinin savaşa girmesiyle paniği üzerinden atan BM Ordusu, 10 Temmuz’dan itibaren K. Kore kuvvetlerini durdurmayı başardı. BM Ordusu, 15 Eylül 1950 de Seul yakınlarındaki Inchon’a çıkarma yaptı. 28 Eylül’de Seul geri alındı. K.Kore Ordusu büyük kayıplar vererek geri çekilmek zorunda kaldı. 8 Ekim’de, 38. paralel aşılarak Başkent Pyongyang ele geçirildi. Çin, Pyongyang’ın düşmesi üzerine komşusunun işgaline kayıtsız kalamayacağını ilan etti. Amerika’yı, Kore vasıtasıyla Çin ve Asya’yı işgal etmeye kalkışmakla suçladı. BM Ordusunun 24 Kasım 1950’deki genel saldırısı üzerine, Çin’in “gönüllüler” den oluşan ordularını 26 Kasım’da karşı saldırıya geçirmesi paniğe neden oldu. Çin kuvvetlerinin kuşatma hareketini önleme görevi aynı gün bölgeye ulaşan Türk Tugayı’na verildi. BM Ordusu, 30 Kasım’dan itibaren önce Pyongyang sonra da Seul’e geriledi. 31 Aralık’taki büyük saldırı, BM Ordusunun durumunu sarstı. Seul boşaltıldı. 30 Haziran 1951’de BM Ordusu Başkomutanlığına getirilen General Ridgway, ateşkes yapılması ve yürütülmesi için görüşme yapabileceklerini açıkladı. Çin’in uygun bulmasıyla görüşmeler Kaesong’de başladı. Ancak, iki taraf da itibar kaybını göze alamadıklarından, özellikle esir değişimini bahane ederek görüşmeleri uzattı. Kaesong’da 10 Temmuz 1951’de başlayan ateşkes görüşmeleri, 27 Temmuz 1953’te Panmunjom’da sonuçlandı. (Yaman 2005;231-245).

2 Cumhuriyet, 3 Temmuz 1950, Pazartesi.

3 Truman, savaşa giriş sebebini evrensel çıkarlar olarak deklere etmiştir(Kissinger 2006; 458).

4 Cumhuriyet, 28 Temmuz 1950, Cuma.

5 Genelkurmay Başkanlığı, 3 Ağustos 1950 de 4500 kişilik savaş birliğinin hazırlanmasını emretti. Komutanlık karargâhıyla

gerekli birliklerden meydana gelecek bir tugay olması kararlaştırıldı. Erlerin, 1929 doğumlu ve gönüllülerin tercih edilmesi, işlemlerin 20 Ağustos 1950’ye kadar bitirilmesi istendi. “Kore Bürosu” kuruldu. Tugay, 19-20 Eylül 1950 tarihinde, 259 subay, 18 askeri memur,⁴ sivil memur, 395 astsubay ve 4414 er olmak üzere toplam 5090 kişilik dört katarla İskenderun’a hareket etti. Bağlantı kurmasına yardımcı olmak üzere beş kişilik bir Amerikan irtibat grubu da İskenderun’a gitti. Tugayı, Kore’ye ulaştırmak için BM adına üçü personel, ikisi araç gereçler için beş gemi -ABD tarafından- hazırlanmıştı. İlk kafil ile 25 Eylül, ikinci kafil ile 26 Eylül; üçüncü kafil ile 29 Eylül; araç-gereç gemileri de 30 Eylül ve 2 Ekim 1950’de yola çıktı. Yolculukta, ABD silahlarıyla eğitim yapıldı. 18-19-20 Ekim 1950 de Pusan rıhtımına ulaşan birlikler, Taegu şehrinde 20 gün kaldı ve sonra savaşa dâhil oldu(YAMAN 2005;239).

- 6 Mustafa Yavuz, Payas, 1930, “Ben çavuştum, bizler özel olarak seçildik, uzun, iri yarı askerler seçilerek gönderildi.”
- 7 Abbas Kulu, Iğdır, 23.7. 1924.
- 8 Burhan Taştan, Kayseri, 1931.
- 9 Askerlikle ilgili hatıralar her toplum için değerli olmuştur(Neyzi 2011; 49).
- 10 Ahmet Dağdeviren, Gaziantep, 01.07. 1928.
- 11 Halis Bayar, Kayseri,1932 .
- 12 Hamdi Gülbaş, İstanbul, 03.03 1925 .
- 13 Mustafa Yavuz, Payas, 1930.
- 14 Mehmet Cura, 3 Ağustos 1952 Çarşamba günü “Küçük Okyanus” denilen denize vardık. Dalgalar vapuru bir öte bir beri devirdiği için gemide gemi tutmadık adam kalmadı yemek yiyemiyorduk.
- 15 Hamdi GÜLBAŞ, kendisi ve astsubaylar da dâhil olmak üzere bir gün, iki ince dilim ekmek ve çorba yanında da yarım dilim karpuzla geçirmişler. Burhan Taştan, Kayseri, 1931. “Çok aç kaldığımız günler oldu”.
- 16 Pusan, Güney Kore’de üç buçuk milyon nüfuslu bir liman şehridir.
- 17 Gaziantep, 01. 07. 1928.

- 18 Payas, 1930.
- 19 Elimi salladım toplar oynadı,
Kurini, Çinliler birden kaydadı.
Yaşamın Mehmetcik, teslim olmadı,
Taktı süngüyü Allah diyerek.
- 20 1950 yılında Kore'ye giden 1 nci Türk Tugayı Komutanı Tuğgeneral Tahsin Yazıcı 1951 yılında Tümgeneralliğe terfi ettiğinden, 16 Kasım 1951'de görevini 2 nci Değişirme Tugayı Komutanı Tuğgeneral Namık Argüç'a devir ve teslim etti. (http://www.tsk.tr/8_TARIHTEN_KESITLER/8_8_Turk_Tarihinde_Onemli_Gunler/kore_savasi/kore_savasi.htm).
- 21 İzmir, 1929.
- 22 Tokyo'dan 12. 05. 1954'de gönderdiği fotoğrafında şunlar yazılı: "Annem resimde gördüklerinle çalışıyorum. Onlar iyi çocuklardır. Sen onları tanımazsın. Anne bana resminizi gönderin. Anne, bu fotoğrafla cansız hayalim sizlere hatıra kalsın. Kıymetim bilmeyen eline almasın."
- 23 Konya, Ereğli, 04.01. 1952.
- 24 Suwon, Seoul'un 30 kilometre güneyinde bir milyonu aşkın bir şehirdir
- 25 Kilis, 07.06.1935.
- 26 Mehmet Cura, Adana, 1930.
- 27 Cumhuriyet, 28 Aralık 1950, Perşembe.
- 28 İstanbul, 03.02.1925.

KAYNAKÇA

- Ahmet Emin YAMAN, "*Kore Savaşı'nın Türk Kamuoyuna Yansıması*", Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi S. 37-38, Mayıs-Kasım 2005, s. 231-245.
- Ali Denizli, **Kore Savaşındaki Kunuri Kahramanları**, Turhan Kitabevi, Ankara 2010.
- Dursun Yıldırım, "*Sözel Tarih Belgesi: Sözel Tarih Metinleri(Kamanlı Mendoğ'un sözel tarihine bağlı sözel belge üzerine bir deneme)*," Türkbilig, 2004/8: 131-154.
- Henry Kissinger, **Diplomasi**, Çev: İbrahim H. Kurt, İş Bank Yay., İstanbul 2006.
- John Tosh, **Tarihin Peşinde**, Çev. Özden Arıkan, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, Ocak 1997.
- Sedef Bulut, "*Sovyet Tehdidine Karşı Güven-*

lik Arayışları: I. ve II. Menderes Hükümetlerinin (1950-1954) NATO Üyeliği ve Balkan Politikası" Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi, S 41, Mayıs 2008, s. 35-61.

Stephen Caunce, **Sözlü Tarih ve Yerel Tarihçi**, Çev. Ayşe Ozil Bilmez/ Bülent Can/ Haluk Tunçay Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 2008, 2. Baskı.

Alessandro Porteli-Kürşat Korkmaz, "*Sözlü Tarihi Farklı Yapan Şey*" **Millî Folklor Dergisi**, Cilt 9, yıl 17, sayı 68, ss. 222-231.

Cem Fakir, **Şimal Yıldızı Son Kore Gazileri**, NTV yay., İstanbul, 2010.

Cumhuriyet Gazetesi, 3 Temmuz 1950, Pazartesi, 28 Temmuz 1950, Cuma, 28 Aralık 1950, Perşembe.

eser köker, **kitapta kurutulmuş çiçekler ya da sözlü kültür üzerine düşünmek**, dipnot yay., Ankara, 2010.

Francis Fukuyama, **Devlet İnşası, 21. Yüzyılda Dünya Düzeni ve Yönetim**, Çev. Devrim Çetinkasap, Remzi Kitabevi, İstanbul 2005, 2. Basım.

http://www.tsk.tr/8_TARIHTEN_KESITLER/8_8_Turk_Tarihinde_Onemli_Gunler/kore_savasi/kore_savasi.htm.

Leyla Neyzi, **Ben Kimim Türkiye'de Sözlü Tarih, Kimlik ve Öznellik**, Ed. Asena Günel, İstanbul, 2011.

Mustafa Deral, **Kore'ye Niçin Gidiyoruz?**, İstanbul, Bakış matbaası, 1950.

Necati Üskent, **Dededen Torunlara Kore Anıları**, Ankara, 2000.

Paul Thomson, **Geçmişin Sesi**, yay. Haz. Aysen Anadol, Tarih vakfı Yurt yayınları, İstanbul, 1999.

Ruhi Ersoy, **Sözlü Tarih Folklor İlişkisi Baraklar Örneği Disiplinler Arası Bir Yaklaşım Denemesi**, Akçağ Yay., Ankara, 2009.